

ריפוי בעיסוק בהתפתחות הילד

מיכל הראל, M.Sc, M.HA

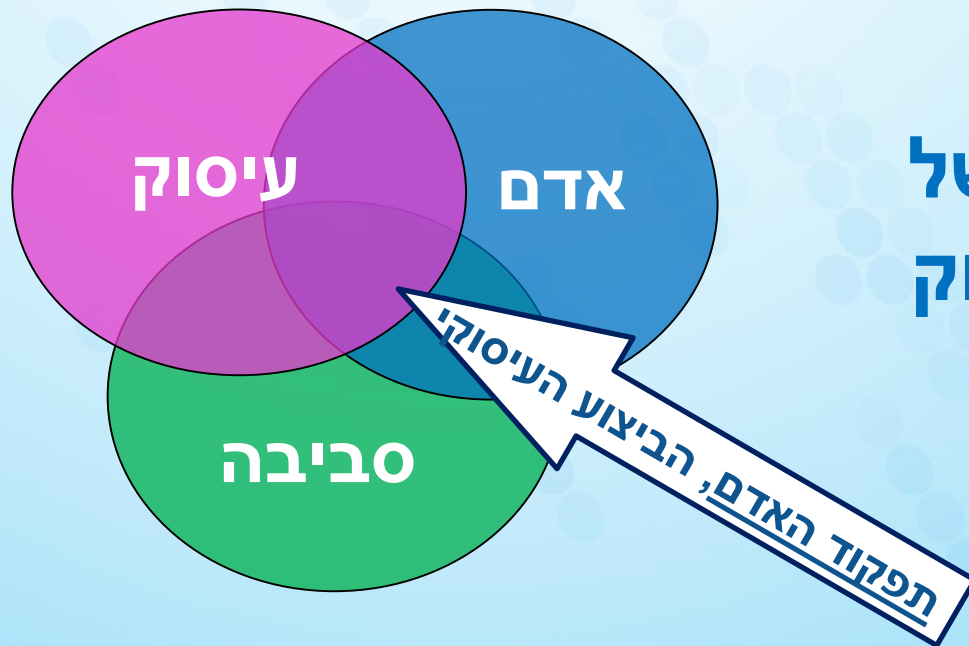
מנהלת מחוזית ריפוי בעיסוק, מחוז מרכז

ריפוי בעיסוק - התפקוד שלכם זה התפקיד שלנו

מקצוע טיפולי שיקומי, שמטרתו לספק לאדם כלים ומיומנויות אשר יאפשרו לו לתפקד בצורה עצמאית ומיטבית בחיי היומיום, בכל תחומי העיסוק השונים.

מודל הריפוי בעיסוק

מודל חברתי -
ביופסיכוסוציאלי

הביצוע העיסוקי כתוצר של
יחסי גומלין בין אדם עיסוק
וסביבה על רכיביהם
השונים

מטרות הטיפול- שיפור התפקוד והביצוע העיסוקי

אדם

יכולת מוטורית, תאום, מתח שרירים, יכולות / מגבלות חושיות

מרכיב פיזי

מיומנויות חשיבה – תפקודים ניהוליים (EF) מעורבים בוויסות התנהגותי, מחשבתי וריגשי ומאפשרים התנהגות מכוונת מטרה.
: תכנון, ניהול זמן, זיכרון, קשב, ריכוז, אינהיביציה, מעברים, יזימה

מרכיב קוגניטיבי

משמעות העיסוק, אמונות שמופעל על ידן, הכוחות המניעים, עוצמות / תחושת מסוגלות

מרכיב רגשי

אילו מהמרכיבים מניעים / מגבילים את האדם לפעול ולהשתתף בעיסוקים שונים ?

תחומי העיסוק

(BADL) רחצה, אכילה, לבוש, שירותים

טיפול עצמי

מובנה, חופשי, שיתופי, קוגניטיבי, ריגשי, סנסומוטרי

משחק

גן, ביה"ס

לימודים

תחביבים, חוגים, פעילויות בבית ומחוץ לבית

פנאי

בילוי, מעורבות עם האחר

השתתפות
חברתית

ניתוח פעילות : מה דורש העיסוק מבחינת מרכיבי האדם?

סביבה

פיזית

היכן גר? היכן מבצע את עיסוקיו, האם יכול לבצע במקום שמצפים ממנו?

חברתית

מהי הסביבה – מהן דרישותיה? מי המקורות לתמיכה?

תרבותית

מהי התרבות והסביבה ממנה מגיע?

וירטואלית

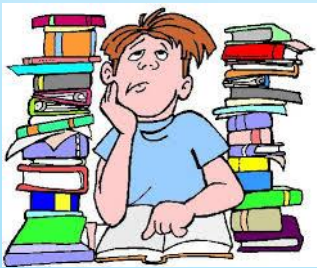
האם יכול לתפקד גם בסביבה וירטואלית?

כיצד משפיעה הסביבה על העיסוק? כיצד משפיעה הסביבה על האדם?

מיהם הילדים המופנים לריפוי בעיסוק?

**ילדים עם קשיים התפתחתיים
הגורמים להמנעותם או
המגבילים את השתתפותם הפעילה
בעסוקים יומיומיים
בהקשרים משמעותיים.**

אבחנות רפואיות

- תסמונות ונכויות סומטיות
- איחור התפתחותי (DD)
- קשיי אכילה
- קשיים התפתחותיים קלים ומומקדים
- SMD
- פגות
- מוגבלות שכלית
- ASD
- DCD
- ADHD / ADD
- CP

סיבות פנייה

קשיים בויסות חושי

- הימנעות משימוש בחפצים, חומרים, מגע עם ילדים / מבוגרים
- בכי בעת שינויים במצב או בסביבה
- תגובות רגשיות קיצוניות לחוויות חיים רגילות
- קושי במעברים, בכי
- חיפוש אחר גרייה אינטנסיבית לא תואמת מצב
- קשיים במעבר מנוזל מוצק
- בררנות גדולה במאכלים

סיבות פנייה

קשיים במשחק

- יזימה נמוכה
- משך זמן משחק קצר וקושי בפתוח המשחק
- קושי בהעסקה עצמית
- קושי בהבנת הוראות
- קושי קוגניטיבי - התמודדות עם פתרון בעיות , הסקת מסקנות, זכרון, מטלות תפיסתיות, הבנת המשימה, תכנון ושמוש באסטרטגיות
- קושי בהשתתפות במשחקים מובנים
- המנעות ממשחק חברתי

סיבות הפניה - חשד לקשיי קשב וריכוז

- התארגנות איטית
- משחק פרוע ומסוכן
- קושי בהתמדה
- בכי מכל בעיה קטנה
- וקושי להרגע
- סף תסכול נמוך
- קושי בדחיית סיפוקים
- אימפולסיביות
- מוסחות
- קושי במיקוד וקשב
- תנועתיות רבה
- הפרעה לסביבה
- קושי בהכלת גבולות

סיבות פנייה

קשיים נפוצים נוספים

- קושי בשימוש בכלי כתיבה ובתוצרים איתם (דומיננטיות ידנית, אחיזת כלי כתיבה, וויסות הלחץ המופעל על כלי הכתיבה, ציור חופשי, תכנון ציור, צביעה, דיוק גרפי, העתקת צורות, כתיבה)
- קושי ברכישת עצמאות בתפקודי יום יום (למשל סרבול בלבוש, באכילה)
- קושי ברכישת מיומנויות מוטוריות עדינות וגסות (התעייפות, איכות ביצוע ירודה, בעיות התארגנות, קושי בתכנון תנועתית, קושי בהפרדות תנועה, חשש, סרבול וכד')

תפקיד המרפא בעיסוק במכון להתפתחות הילד

- **הערכה** – תשאול הורים (פרונטלי וע'י טפסים) , תצפיות, אבחונים סטנדרטיים,
- **טיפול** - טיפול אבחוני / טיפול ישיר/ טיפול עקיף / טיפול קבוצתי
- **ייעוץ והדרכה** - כמענה לשאלות והקשיים בתחום התפקודי למשפחה, לצוות הרב-מקצועי ולמסגרות בקהילה,, לרבות ביקורי בית וביקורים במסגרת החינוכית לצורך הערכה והתאמת הסביבה הפיזית, החושית והאנושית, ייעוץ להתאמת טכנולוגיה מסייעת ונגישות.

אבחון והערכה

- הערכת האדם - לאמוד את ההשלכות התפקודיות של המצב הפיזי, החושי, הרגשי, הקוגניטיבי וההתנהגותי על חיי היום יום של המטופל. (פרופיל סנסורי, M-FUN, breif, BOT-2, MAP, BEERY, א"א כתב יד)
- הערכת העיסוק - קבלת פרופיל תפקודי-עיסוקי (אבחוני משחק למינהם, תשאול, שאלוני הורים וגורם חינוכי)
- הערכת הסביבה – הפיזית, האנושית והתרבותית (ראיון הורים/ גורם חינוכי, שאלון סדר יום, תפצית בבית / במסגרת החינוכית

כאשר מזוהה תפקוד לקוי בוחנים מהם המרכיבים התפקודיים הגורמים לכך

- ילד לא משחק במשחקי בניה – האם מתקשה במוטוריקה עדינה ? האם מתקשה ביזימה ודימיון? בהעתקת דגם?
- ילד לא מצייר – האם נמנע מתוך חשש? (רגשי), האם מתקשה בתכנון הגרפי? (ויזומוטורי), האם היפוטוני? (איכות קו לא טובה והתעייפות)
- ילד נופל הרבה – האם לא מרוכז? האם מסורבל? האם קושי בוויסות חושי ?

ניתוח ממצאי הערכה

ניתוח ממצאי ההערכה, בהתאם להתוויות
קליניות, מאפשרים דרוג חומרת ומורכבות
הבעיה, הגדרת מטרות התערבות, גישת
ההתערבות המתאימה, ותוצאות התערבות
רצויות.

דגשים טיפוליים

- הגישה המנחה את ההתערבות המקצועית היא גישת הלקוח במרכז (client centered) על מנת להביאו להשתתפות. הלקוח הוא הילד ומשפחתו.
- יצירת סביבה טיפולית מתאימה : משלבת אתגר, חוויה והנאה תוך חיזוק תחושת המסוגלות, העלאת המוטיבציה ובניית קשר חם של אמון ובטחון .
- שמוש במגוון משחקים וחומרים לפיתוח סקרנות והנעה פנימית להתנסות
- שמוש בניתוח פעילות על מנת לבחור פעילויות ויעדים

הנאה היא הנעה למשחק משחק הוא הנעה ללמידה

מנבי
שירותי בריאות

מתקדמים בשבילך

מתקדמים בשבילך

משחקי ילדות ברויגל 1560, ת"א 2015

מנבי
שירותי בריאות

מתקדמים בשבילך

מנבי
שירותי בריאות

מתקדמים בשבילך

יעילות הטיפול

- יעילות הטיפול נבחנת בשיפור ההשתפות בתחומי העיסוק השונים ובשביעות רצון הלקוח מההשתפות.
- מדידת התוצאות כוללת בחינת מידת השגת המטרות שנקבעו כמדד להצלחת תהליך ההתערבות . (GAS, COPM)
- המדידה יכולה להעשות במושגים של איכות חיים, שביעות רצון, השתתפות, עצמאות, איכות ביצוע.

סיום טיפול

- השגה / אי השגת מטרת הטיפול
- הענות ירודה
- יוזמת המשפחה
- שינוי במיקוד הטיפול
- השמה במסגרת חינוכית טיפולית

דוגמה - טיפול לשינוי במרכיבים קוגניטיביים- יכולות ארגון וניהול

עמית בן 5, עם בעיות של קשב וריכוז והפרעות התנהגות.

אינו משתתף בפעילויות יצירה בגן, מפריע במפגש, מתקשה מאוד

במעברים בין פעילויות. בעיות התנהגות קשות בבית. ההורים לא

יודעים איך להתמודד.

עמית – טיפול לקידום מרכיבים קוגניטיביים - יכולות ארגון וניהול

הערכת גורמי אדם : מוטורי וקוגניטיבי /
רגשי / אבחנה מבדלת לוויסות חושי

איסוף מידע מההורים וגננת על עיסוקים של
הילד

בדיקת הסביבה הפיזית בגן ובבית על מנת
לארגן סביבה מאפשרת

טיפול בילד עם בעיות של קשב וריכוז והפרעות התנהגות

אבחון

אבחנה מבדלת - האם יש קשיים בוויסות ?
מהם הגורמים הסביבתיים המגבילים או מקדמים השתתפות

טיפול

שיתוף ההורים בהתאמת הסביבה המשפחתית/חברתית/האישית
שיתוף הגורם החינוכי בהתאמת הסביבה
אימון לריסון, שליטה ובקרה עצמית על ידי רמזים מהסביבה ומעצמו
ארגון ותכנון סדר היום כך שיוכל לעמוד במטלות המצופות ממנו
ארגון הסביבה הפיזית כך שתתמוך בארגון ובסדר היום
משוב עצמי ומהסביבה להתנהלות במקום מוגדר

מנבי
שירותי בריאות

מתקדמים בשבילך

ילדה עם בעיות וויסות בת 1.9

- מעבר קשה למוצקים
- סלקטיביות גבוהה למאכלים
- העדר לעיסה
- חדרה מצפצוף הרוורס באוטו
- רחצה היא ריטואל של סיוט כי יש חרדה ממים על הפנים
- חשש בולט מתנועה על משטח לא יציב

לעשות גומילום- זה פשוט כשיודעים

עבודה על ארגון ושיפור
מ.עדינה

האם ישנה מסוגלות
מבחינת מוטוריקה
עדינה וארגון?
הסביבה

עבודה על תכנון
תנועתי ורצף

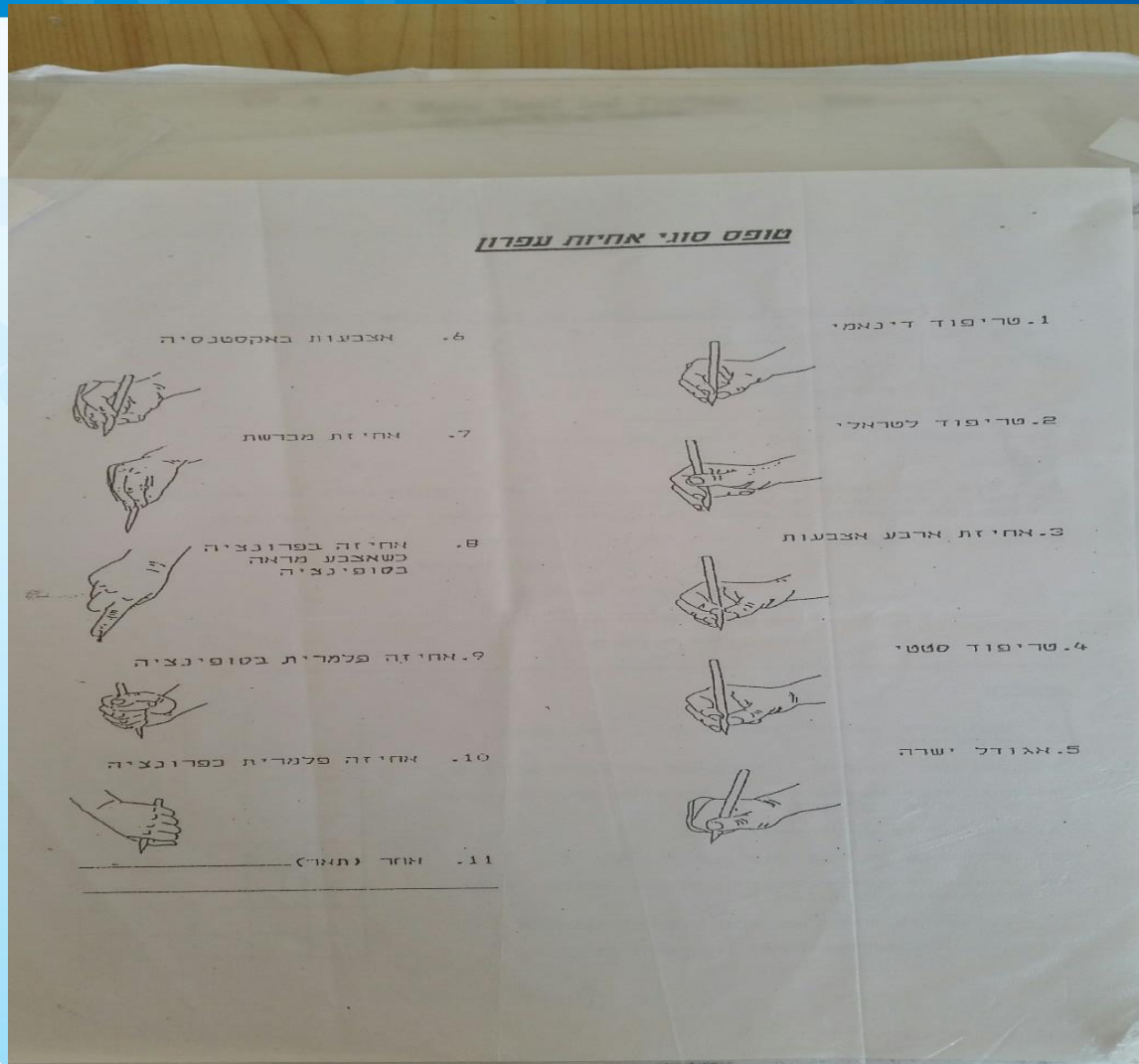
האם מסוגלת לתכנן
את רצף התנועתיים?

דרוג העלאת טווח קשב
וריסון אימפולסיביות

האם טווח הקשב
מספיק?

התפתחות אחיזה

4. תנועות אסוציאטיביות.
 5. תנועות פוסטורליות בכיסא.
 6. אחיזה.

2-9 - 3-2 3-2 - 3-8 3-9 - 4-2

1. Chair 	1. Hat 	1. Rocket
2. Hat 	2. Bridge 	2. Robot

AGE GROUPS: IV 4.3-4.8 4.9-5.2 VI 5.3-5.8

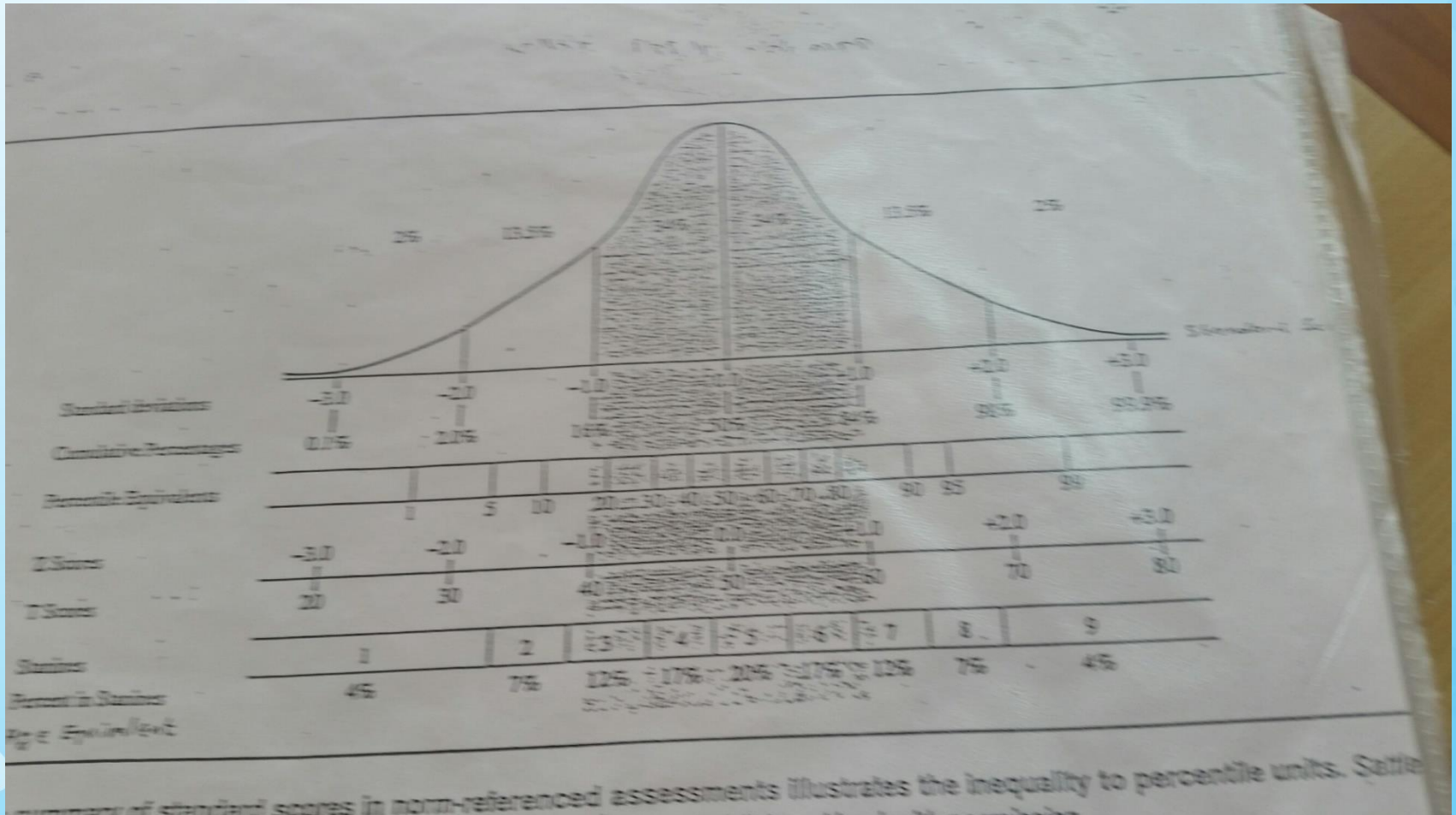
1. House 	1. Stairs 	1. Big Rocket
2. Stairs 	2. Mountain 	2. Airplane

אם אתה - צהוב
אתה יודעת - ירוק

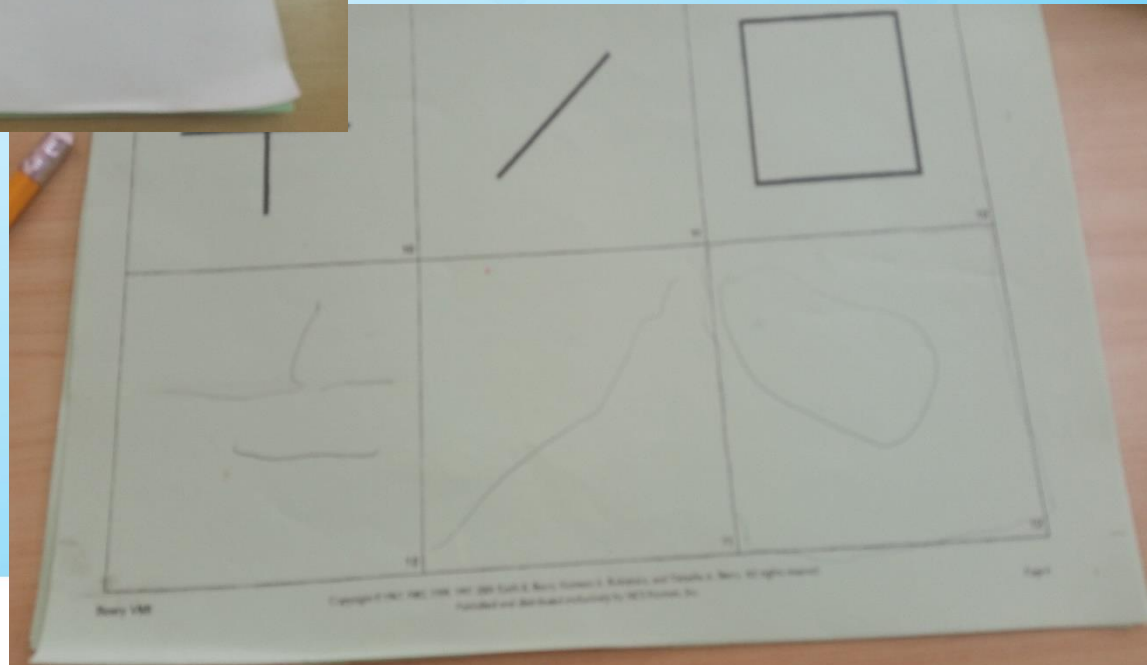
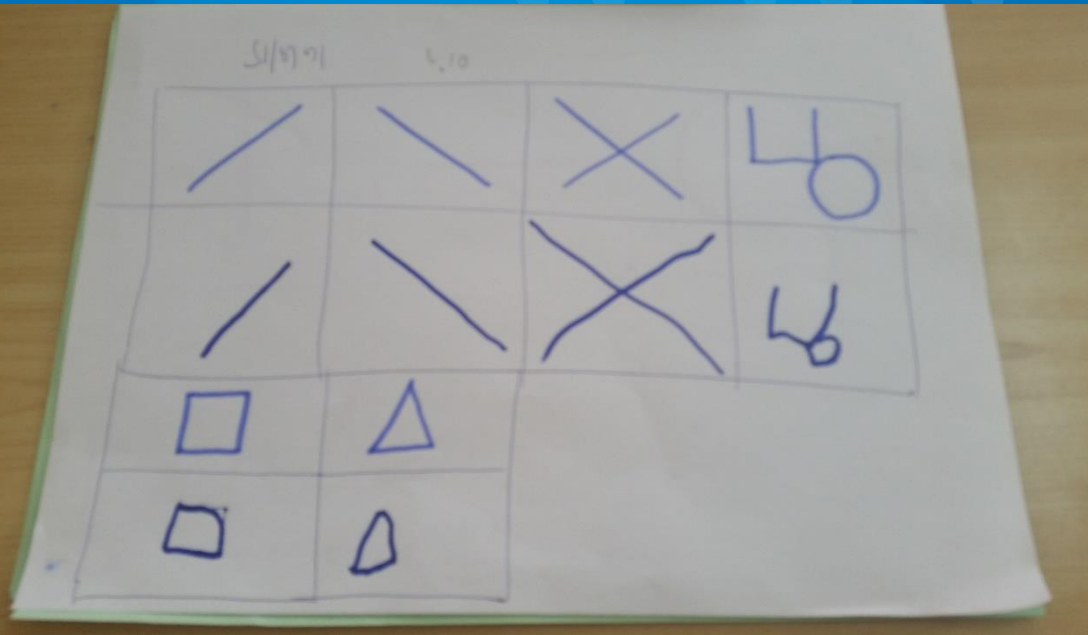
אם אתה/אתה - צהוב
טנייה - ירוק

אם אתה - צהוב
אתה - צהוב
טנייה - ירוק

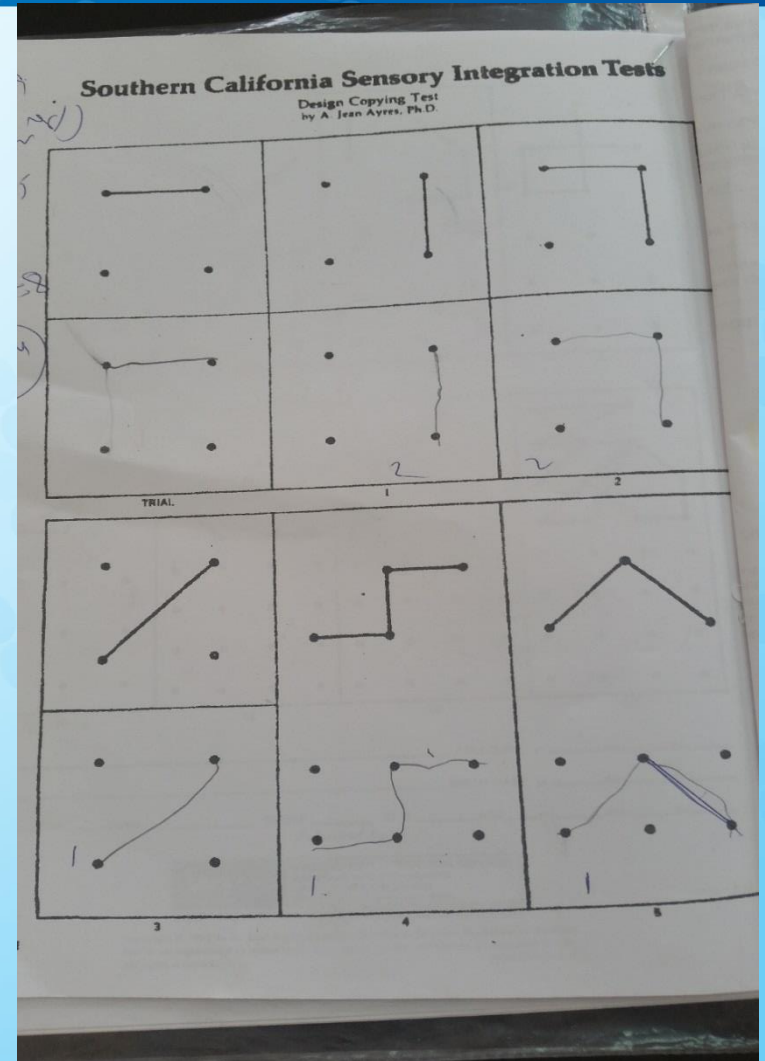
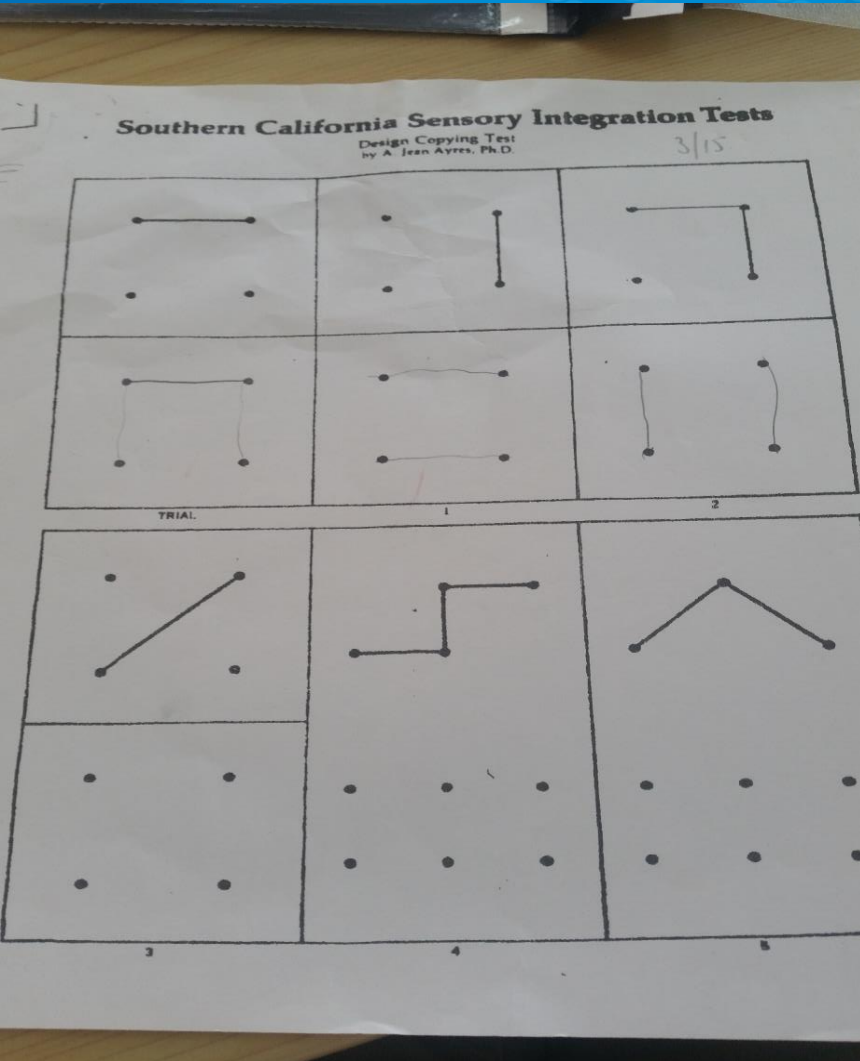
טווח הנורמה / בירי

התקדמות ב 9 טיפולים

התקדמות ב 9 טיפולים / D.C

מנואל אנטוניו, קוסטה ריקה

ריפוי בעיסוק - התפקוד שלכם זה התפקיד שלנו

דוג' https://www.youtube.com/watch?v=FrYz_Obreo
לפעילות מ.עדינה משחקית

דוג' https://www.youtube.com/watch?v=qY_JKPt7spc
לפעילויות שונות בקליניקה

https://www.youtube.com/watch?v=Ud5Fp279g4Y&feature=c4-overview-vl&list=PLXfeF8XT0PuyuvnlK68MBmHlwyMGx8X6C_

סרטון על ריפוי בעיסוק כללי

<https://www.youtube.com/watch?v=6rp87dJKk2s>

ילדים אפריקאים משחקים

<https://www.youtube.com/watch?v=WBjfhZAC9oY>

מ.עדינה עם מברג

• אוטיזם :

• <https://www.youtube.com/watch?v=1hH2gPQ0DTg>

• תינוק יורד ממיטה:

• <https://www.youtube.com/watch?v=7B88RcSBnkY>

• ללמוד תוך כדי משחק :

• <https://www.youtube.com/watch?v=Cztb-0cliGA>

תודה על ההקשבה

